

О ОНОМЕ ШТО СЕ НЕ МОРА ВИДЕТИ

/Изложба цртежа и графика Милана Ђокића и Миладина Ивковића у Смедереву/

Не постоје неки посебни разлози да Милан Ђокић и Миладин Ивковић излажу заједно. Никаких значајнијих сличности, а још мање директних супротности које би итекако биле разлог. Једноставно: свака на своме путу, тек се толико идући, подржавају тиме сопствене начине. Рекло би се: утолико боље, коначно нешто попут несобичних разлога. Довољно је од њих што пристају.

Милан Ђокић је старији, с античким и драматичнијим чињеницама живота. Миладин Ивковић с мање познатим, тиме загонетнијим и ко зна, можда најмање толико снажним.

У покушају сагледавања њиховог феноменолошког става који обједињује њих саме и њихова дела могло би се рећи следеће:

Однос према феноменалном испољавању чињеница постојања код обојице је само начин за размишљање о оном што стоји иза појавног. Код Ђокића треба више опреза с обзиром на језик који на први поглед нуди само опис. Рекло би се да је фигура по себи, фигура у односу, просторном а првенствено психолошком, интимна потврда постојећих чињеница. Али ипак, овде ствари стоје другачије. Унутрашња динамика одавно је у Ђокића преобразила стања, објекте, бића и односе у општу раван одакле зрачи универзалном поруком (личне обојености), чиме се и досеже ниво уметничког.

Групе и односи међу њима, су давнашња Ђокићева преокупација која се ево, потврђује већ другу деценију. У почетку то је била она најужа и најснажнија: породица. Временом се она шири симболичним прецима и наследницима, уопште, прераста у неконцептуалне односе одлучујуће важности, а тиме и наслуђујуће по карактеру и могућностима.

Окупљање групе временом бива све снажније, али и имагинарније и неодољивије. Нешто као снажна потреба која нагони на извршење независно од јасноће порива. Када се боље размисли, очигледност породичне повезаности постаје само површност. Суштину боље сагледавамо у каснијим Ђокићевим радовима, где драматска напетост досеже врхунац у *и з у з е т о м* покретачу радње, који максимално ангажује групу у којој појединци реагују потпуно аутономно. Они су затечени истим узроком или поводом, што у ограниченом смислу бива и једина њихова веза. У задњим радовима (управо на овој изложби), јединке групе и даље окупљене истим смислом, налазе међусобне везе, чиме сведоче о даљој еволуцији Ђокићеве замисли. Овде се примећују, уједињују властита реаговања и појединачни смислови у опште чуђење, понекад прожето страхом или онтолошком језом. Литерарне форме чињеница живота.

Свесно или не, мисао овде препознаје општи принцип и следи га у редоследу, али и скраћеном темпу.

Споменута феноменолошки јасна форма овде служи лакшем усмеравању мишљења ка ономе што се не да сазнати, може наслутити а што представља могућу бит наше затечености. Речено Ленговим језиком, Ђокић се креће у тескобном простору између: »где започињем Ја и где се завршавам«. Како је мисао која води спонтана, тако је и рукопис одређен лаганим али непрекинутим током, што у цртежу и укупном ликовном језику налази реалан ослонац. Дефиниција радње првенствено је поверена композицији, а одмах потом психолошком изразу лица и гестова.

Феноменолошки израз света Миладина Ивковића долази с оне промишљеније и рационалније стране, мада му се ни спонтаност не може одрећи. Дакле, ни мана ни врлина: само начин. Када затреба, Ивковић опише форму без остатка (орак) наводећи дух на скривену идеју управо пренаглашеним описом. Другом приликом опет искључива општост (површина) заинтригира структуром а коју с претходним ставом повеже квалитет, каквоћа твари по себи, иза чега опет стоји иста идеја. Тиме се ваљда опет дође на исто, што и треба, јер овде један мисли понекад с два краја исту мисао. Ово би се могло имати на уму и због ликовног обједињавања оног што олако виђено може изгледати као недоследност.

Ивковићев језик користи општије симболе него Ђокићев, као једини начин којим би се рекло. Оно што код њега изгледа стиже и незвано. Општи принцип, али за разлику од Ђокића више на нивоу духовног полазишта, него самог духа у акцији.

Најпре материја. Мишљење о материји (ликовна блискост с енформелом). Ликовни квалитет: аналитичка склоност изражена стрпљивим дефинисањем или широким отиском с урачунатом и контролисаном случајношћу. Резултат је материја као доказ (?) постојања. Естетски гест као реакција на физички узрок.

Површина. Различито употребљена, симбол простора и кретања материје у њему, као и организације (пут ка духу) унутар њега. Доказ организованог постојања (?). Пут ка самосвести.

На другој страни, примером појединачног (интимност самосвести) формира се доказ сврсисходности претходних процеса или општег принципа: у његовој интерпретацији то је Орах. Следи и његова симболика (пророчки дар) и даља трансформација до личног обележја. Схватању или констатовању општег принципа, симболика ораха не доприноси буквално, већ стоји као посредни доказ изненадне (појединачне) свести кроз безбројне варијанте индивидуалности.

Ивковићево континуирано варирање ликовних претпоставки и његово материјализовање на папиру, неопходан је начин непрекидног потврђивања (а тиме и одржавања) досегнуте самосвести.

Могло би се успутно и додати да Ивковићево осећање материје досеже завидан квалитет, чему је најбољи доказ да он као вајар није првенствено заинтересован за њену форму, већ подједнако и за структуру и обојеност као њене равноправне одреднице.

На крају би се рекло: док би се Милан Ђокић најрадије препустио духовном току уживајући у његовом смисленом откривању и вредности по себи, Миладин Ивковић би радије с дистанце пратио његове последице на материји и судбину исте којој припадају обојица.